

Satsa på sex timmars arbetsdag i välfärden

Vänsterpartiet föreslår en treårig nationell satsning på arbetstidsförkortning med full lönekomensation inom välfärdssektorn. Förslaget innebär att staten avsätter medel för att införa sex timmars arbetsdag på ett arbetsställe i varje kommun och varje landsting i Sverige.

Satsningen kan exempelvis ske inom äldreomsorgen, sjukvården, socialtjänsten, barnomsorgen och skolan. Satsningen ska pågå i tre år och utvärderas noga. Arbetstidsförkortningen bör omfatta alla yrkeskategorier på arbetsstället, med en maxgräns på 75 personer. Undantag kan göras för personer som har arbetsledande befattningar. Satsningen på arbetstidsförkortning kan också ske på en större enhet, exempelvis på ett sjukhus.

Satsningen ska vara frivillig för kommuner och landsting. Respektive länsstyrelse ska ta emot ansökningar och sköta administration. Alla kommuner och landsting kommer troligen inte att ansöka om att ta del av satsningen och många av de arbetsplatser som deltar kommer att vara mindre än 75 personer. Vänsterpartiet föreslår att 2,5 miljarder kronor om året avsätts för satsningen.

En satsning på nationell nivå är en logisk fortsättning på de framgångsrika lokala försök som Vänsterpartiet tidigare drivit igenom. Satsningen är ett strategiskt steg för arbetstidsförkortning, snabbt och smidigt att få igång. Så tar vi steg mot en generell arbetstidsförkortning för alla. Det är en del av vad det innebär att driva en ekonomisk politik som verkligen är till för alla, inte bara de som redan har mest.

Vänsterpartiet kommer att lyfta förslaget i de kommande budgetförhandlingarna med regeringen.

Det rör på sig i arbetstidsfrågan

Runt om i landet i kommuner och landsting finns försök där man på prov inför sex timmars arbetsdag för anställda i vissa verksamheter. Exempel på försök med sextimmarsdag är den ortopedkirurgiska avdelningen på Mölndals sjukhus, enheter inom socialtjänsten i Sundsvall och ett äldreboende i Umeå. Ofta är det Vänsterpartiet som har tagit initiativet. I rödgrönt styrda Göteborgs stad, inledde man 2015 på Vänsterpartiets initiativ ett försök med sex timmars arbetsdag på Svartedalens äldrecentrum. Det tidsbegränsade projektet avslutades 2017 och visade konkret att kortare arbetstid gjorde folk friskare. Även många privata

företag ser fördelarna med sex timmars arbetsdag. Några exempel på företag med sextimmarsdag är Toyota Center i Mölndal och Hisingen, IT-företaget Brath i Örnsköldsvik och den gotländska reklambyrån Oss.

Ett arbetsliv med stress och sjukskrivningar

För många människor präglas dagens arbetsliv av ökad intensitet, stress och högt tempo. De senaste decennierna har arbetsplatserna slimmats och effektiviserats i stor utsträckning. Många med heltidsjobb har svårt att kombinera förvärvsarbete med föräldraskap, familj och fritid – tiden räcker inte till. Inom de kvinnodominerade branscherna, särskilt i hälso- och sjukvården, är i stället deltidsarbeten och visstidsanställningar som innebär kort och varierande veckoarbetstid särskilt vanliga. Där bekostar de anställda, oftast kvinnor, sin ”arbetstidsförkortning” med deltidslön och låga framtida pensioner. Med en låg deltidslön följer för kvinnor ofta ett direkt ekonomiskt beroende av en man både under arbetslivet och efter pensioneringen. Med sextimmarsdag och heltidslön får kvinnor ett större ekonomiskt oberoende.

Kvinnor tar ut nästan 90 procent fler sjukpenningdagar än män och det finns ett tydligt samband mellan arbete i vården och hög sjukfrånvaro. Arbetarkvinnor är oftare drabbade av svår värk än andra samhällsgrupper. När en av tio män i tjänstemannayrken uppger att de har besvär av svår värk uppger en av tre kvinnor i arbetaryrken detsamma. Fackförbundet Kommunal redovisar siffror i februari 2017 som visar att hälften av de anställda i äldreomsorgen har allvarligt övervägt att sluta. Det är markant fler än för tio år sedan. Ökad stress, lågt inflytande över jobbet och dåliga arbetstider är några av orsakerna. Akademikerförbundet SSR visar i en annan undersökning från 2016 att två av tre socialsekreterare överväger att lämna sitt jobb. Det klart största problemet på arbetet uppges vara arbetsbelastningen. Enligt Sveriges kommuner och landsting behöver 85 000 nya undersköterskor anställas i hälso- och sjukvården och äldreomsorgen till 2022. Det blir därför en central fråga för välfärdens framtid hur vi ska kunna locka unga människor att söka sig dit och få den personal som är där att stanna. Sex timmars arbetsdag är här en nyckel.

Vi behöver ett arbetsliv med plats för fler, där människor inte slits ut i förtid utan orkar jobba till pensionsålder. Vi ser det som självklart att en del av produktivitetökningen i samhället ska tas ut i tid som människor själva kan rå över. Det kräver gemensamma beslut. Inom offentlig sektor har vi möjlighet att gå före och visa hur andra prioriteringar och en annan organisation av arbetslivet är möjlig.

